

B ΘΕΑΙ. Πῶς | λέγεις ;

ΞΕ. Τῆς πεζῆς θήρας γίνεσθον δύο μεγίστω τινὲ μέρη.

ΘΕΑΙ. Ποῖον ἑκάτερον ;

ΞΕ. Τὸ μὲν τῶν ἡμέρων, τὸ δὲ τῶν ἀγρίων.

ΙΧ. ΘΕΑΙ. Εἴτι' ἔστι τις θήρα τῶν ἡμέρων ;

ΞΕ. Εἶπερ γέ ἐστιν ἄνθρωπος ἡμερον ζῶον. Θὲς δὲ ὀπηχαίρεις, εἴτε μηδὲν τιθεῖς ἡμερον, εἴτε ἄλλο μὲν ἡμερόν τι, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἄγριον, εἴτε ἡμερον μὲν λέγεις αὖ τὸν ἄνθρωπον, ἀνθρώπων δὲ μηδεμίαν ἡγεῖ θήραν· τοῦτων ὀπότερ' ἂν ἡγῆ φίλον εἰρησθαί σοι, τοῦτο ἡμῖν διόρισον.

C | ΘΕΑΙ. Ἄλλ' ἡμᾶς τε ἡμερον, ὧ ξένε, ἡγοῦμαι ζῶον, θήραν τε ἀνθρώπων εἶναι λέγω.

ΞΕ. Διτιήν τοίνυν καὶ τὴν ἡμεροθυρικὴν εἶπωμεν.

ΘΕΑΙ. Κατὰ τί λέγοντες ;

ΞΕ. Τὴν μὲν ληστικὴν καὶ ἀνδραποδιστικὴν καὶ τυραννικὴν καὶ ξύμπασαν τὴν πολεμικὴν, ἐν πάντα βίαιον θήραν δρισάμενοι.

ΘΕΑΙ. Καλῶς.

ΞΕ. Τὴν δὲ γε δικανικὴν καὶ δημηγορικὴν καὶ προσομιλητικὴν, ἐν αὖ τὸ ξύνολον, πιθανουργικὴν τινα μίαν τέχνην | προσειπόντες.

ΘΕΑΙ. Ὅρθῶς.

ΞΕ. Τῆς δὴ πιθανουργικῆς διτιτὰ λέγωμεν γένη.

ΘΕΑΙ. Ποῖα ;

ΞΕ. Τὸ μὲν ἕτερον ἰδίᾳ, τὸ δὲ δημοσίᾳ γιγνώμενον.

ΘΕΑΙ. Γίνεσθον γὰρ οὖν εἶδος ἑκάτερον.

ΞΕ. Οὐκοῦν αὖ τῆς ἰδιοθυρευτικῆς τὸ μὲν μισθαρητικόν ἐστι, τὸ δὲ δωροφορικόν ;

ΘΕΑΙ. Οὐ μανθάνω.

ΞΕ. Τῇ τῶν ἐρώντων θήρα τὸν νοῦν, ὡς ξοικας, οὕτω προσέσχες.

ΘΕΑΙ. Τοῦ πέρι ;

ΘΕΑΙ. Μὰ τί θέλεις νὰ πεῖς ;

ΕΕ. Νά ! Τὸ κυνήγι τῶν πεζῶν χωρίζεται σὲ δυὸ πολὺ μεγάλα μέρη.

ΘΕΑΙ. Καὶ ποῖο εἶναι τὸ καθένα ;

ΕΕ. Τὸ ἓνα γιὰ τὰ ἡμερα καὶ τ' ἄλλο γιὰ τ' ἄγρια ζῶα.

ΙΧ. Πρῶτος ὀρισμὸς τῆς σοφιστικῆς τέχνης.

ΘΕΑΙ. Μὰ κυνηγᾶν καὶ τὰ ἡμερα ζῶα ;

ΕΕ. Φυσικά, ἂν τουλάχιστο δεχτοῦμε πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡμερο ζῶο. Ἐοῦ πάρε το, ὅπως σοῦ ἀρέσει. Εἴτε θέλεις νὰ δεχτεῖς, πῶς κανένα ζῶο δὲν εἶν' ἡμερο, εἴτε πῶς ἄλλα ζῶα εἶν' ἡμερα, ὁ ἄνθρωπος ὅμως εἶν' ἄγριος, εἴτε πάλι θέλεις νὰ πάρεις τὸν ἄνθρωπο γιὰ ἡμερο, μὰ νὰ ὑποθέσεις, πῶς δὲν ὑπάρχει κυνήγι ἀνθρώπων, ὅ,τι ἀπ' αὐτὰ σοῦ ἀρέσει νὰ παραδεχτεῖς, καθόρισέ μας το.

ΘΕΑΙ. Μὰ ἐγώ, ξένε μου, παραδέχομαι καὶ πῶς ἐμεῖς εἴμαστ' ἡμερα ζῶα καὶ πῶς γίνεται κυνήγι σὲ ἀνθρώπους.

ΕΕ. Ἄς ποῦμε λοιπὸν ἀκόμη πῶς καὶ τὸ ἡμερο κυνήγημα εἶναι δυὸ λογιῶ.

ΘΕΑΙ. Καὶ σὲ τί ἀπάνω θὰ τὰ ξεχωρίσουμε ;

ΕΕ. Νά ! Τὴ ληστεία, τὸ σκλάβωμα, τὴν τυραννία καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῆς πολεμικῆς τέχνης, ὅλα μαζί θὰ τὰ ὀρίσουμε σὰ βίαιο κυνήγι.

ΘΕΑΙ. Καλά.

ΕΕ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά θὰ πάρουμε τὴ δικηγορικὴ, τὴν πολιτικὴν ρητορικὴν καὶ τὴ συζητητικὴν καὶ θὰ τὰ ὀνομάσουμε ὅλα μαζί σὰν ἓνα πρᾶμα, τέχνην παραπειστικὴν.

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστά.

ΕΕ. Καὶ τούτη ὅμως ἡ παραπειστικὴ θὰ ποῦμε, πῶς ἔχει δυὸ γένη.

ΘΕΑΙ. Ποιά ;

ΕΕ. Τὸ ἓνα ἰδιωτικὸ, τ' ἄλλο δημόσιο

ΘΕΑΙ. Πραγματικὰ καὶ τὸ ἓνα καὶ τ' ἄλλο γίνονται.

ΕΕ. Μὰ καὶ τὸ ἰδιωτικοκυνήγημα πάλι δὲν εἶναι δυὸ λογιῶ, ἓνα μιστοκυνηγετικὸ καὶ ἄλλο δωροδοτικὸ ;

ΘΕΑΙ. Δὲν καταλαβαίνω.

ΕΕ. Δὲν πρόσεξες, φαίνεται, ἀκόμη τὸ κυνήγι ποῦ κἀγουν οἱ ἐραστές.

ΘΕΑΙ. Τί νὰ προσέξω δηλαδή ;

Ε ΕΕ. | "Οτι τοῖς θηρευθεῖσι δῶρα προσεπιδιδόασιν.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΕΕ. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐρωτικῆς τέχνης ἔστω εἶδος.

ΘΕΑΙ. Πάνυ γε.

ΕΕ. Τοῦ δέ γε μισθαρνητικοῦ τὸ μὲν προσομιλοῦν διὰ χάριτος καὶ παντάπασι δι' ἡδονῆς τὸ δέλβαρ πεποιημένον καὶ τὸν μισθὸν πρατιόμενον τροφήν ἑαυτῷ μόνον κολακικὴν, ὡς ἐγῶμαι, | πάντες φαῖμεν ἂν ἢ ἡδυντικὴν τινα τέχνην εἶναι.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὖ;

ΕΕ. Τὸ δὲ ἐπαγγελλούμενον μὲν ὡς ἀρετῆς ἕνεκα τὰς ὁμιλίας ποιούμενον, μισθὸν δὲ νόμισμα πρατιόμενον, ἄρα οὐ τοῦτο τὸ γένος ἐτέρῳ προσειπεῖν ἄξιον ὀνόματι;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὖ;

ΕΕ. Τίτι δὴ τοῦτω; Πειρῶ λέγειν.

ΘΕΑΙ. Δῆλον δὴ τὸν γὰρ σοφιστὴν μοι δοκοῦμεν ἀνευρηκέναι. Τοῦτ' οὖν ἐγαγε εἰπὼν τὸ προσῆκον ὄνομα ἂν ἡγοῦμαι καλεῖν αὐτόν.

Χ. ΕΕ. Κατὰ δὴ τὸν νῦν, ὦ Θεαίτητε, λόγον, ὡς ἔοικεν, ἢ | τέχνης οἰκειωτικῆς, χειρωτικῆς, [κτητικῆς,] θηρευτικῆς, ζωοθηρίας, [πεζοθηρίας,] χερσαίας, [ἡμεροθηρικῆς,] ἀνθρωποθηρίας, ἰδιοθηρίας, [μισθαρνητικῆς,] νομισματοπωλικῆς, δοξοπαιδευτικῆς, νέων πλουσίων καὶ ἐνδόξων γιγνομένη θήρα προσρητέον, ὡς ὁ νῦν λόγος ἡμῖν συμβάλει, σοφιστικῆ.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΕΕ. Ἐτι δὲ καὶ τῆδε ἴδωμεν· οὐ γάρ τι φαύλης μέτοχόν ἐστι τέχνης τὸ νῦν ζητούμενον, | ἀλλ' εὖ μάλα ποικίλης. Καὶ γὰρ οὖν ἐν τοῖς πρόσθεν εἰρημένοις φάντασμα παρέχε-

23. Σχετικὰ μὲ τὸν ὀρισμὸ τῆς σοφιστικῆς, πῶς εἶναι κυνήγι αἰετῶν καὶ ἀρχοντόπουλα, εἶναι χτυπητὴ ἢ ὁμοιότητα μὲ τὴ φράση τοῦ

ΕΕ. Νά, πῶς στοὺς ἀγαπημένους των δίνουνε καὶ δῶρα.

ΘΕΑΙ. Αὐτό, ποὺ λές, εἶν' ἀληθινότατο.

ΕΕ. Ἄς εἶναι λοιπὸν αὐτὸ τὸ δωροδοτικὸ εἶδος τῆς ἐρωτικῆς τέχνης.

ΘΕΑΙ. Πολὺ καλά.

ΕΕ. Ἀπὸ τῆ μιστοκυνηγετικῆ πάλι ἓνα εἶδος εἶν' αὐτό, ποὺ μιλάει μὲ γλυκόλογα καὶ γενικὰ ρίχνει γιὰ δόλωμα τὴν εὐχαρίστηση καὶ παίρνει γιὰ μιστὸ μόνον τὴ διατροφή του, αὐτὸ δά, ποὺ ὄλοι, καθὼς μοῦ φαίνεται θὰ τ' ὀνομάζουμε κολακευτικὴ ἢ σὰ νὰ ποῦμε τέχνη τῆς γαλιφιᾶς.

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Τ' ἄλλο εἶδος ὁμῶς, ποὺ βεβαιώνει, πῶς τίς συνομιλίες τίς κάνει μόνον γιὰ χάρη τῆς ἀρετῆς κι ἔμῳς εἰσπράττει γιὰ μιστὸ χρῆμα μετρητό, δὲν ἀξίζει ἄραγεσ κάποιαν ἄλλη νὰ τοῦ δώσουμ' ὀνομασία;

ΘΕΑΙ. Καὶ βέβαια.

ΕΕ. Μὰ ποιάν ὀνομασία; Γιὰ προσπάθησε νὰ πεῖς.

ΘΕΑΙ. Εἶν' ὀλοφάνερο. Τόνε βρήκαμε, μοῦ φαίνεται, τὸ σοφιστή. Ἔτσι ὀνομάζοντάς τανε θαρρῶ, πῶς τοῦ δίνω τὸ σωστό του ὀνομα.

Χ καὶ ΧΙ. Δεύτερος, τρίτος καὶ τέταρτος ὀρισμὸς τοῦ σοφιστῆ.

ΕΕ. Σύμφωνα λοιπὸν μ' αὐτά, ποὺ εἶπαμεν ὄς τώρα, Θεαίτητε, τὸ κυνήγι ποὺ γίνεται σὲ πλούσι' ἀρχοντόπαυλα³⁰ καὶ ποὺ εἶναι μέρος ἀπὸ τὴν ἀποχρητικὴ, ἀρπαχτικὴ κυνηγετικὴ, ζωοκυνηγετικὴ, [πεζοκυνηγετικὴ], στεριανή, [ἡμεροκυνηγετικὴ], ἀνθρωποκυνηγετικὴ, ἰδιωτικοκυνηγετικὴ, [μιστοκυνηγετικὴ], χρηματοκυνηγετικὴ, ψευτομορφωτικὴ τέχνη πρέπει, καθὼς φαίνεται, νὰ ὀνομασθεῖ, ὄπως ἔδειξεν ἡ τωρινὴ ἐρευνά μας, σοφιστικὴ.

ΘΕΑΙ. Βεβαιότατα.

ΕΕ. Ἄς ἐξετάσουμε ὄμῳς τὸ ζήτημα κι ἀπὸ μιὰν ἄλλη πλευρά. Γιατι αὐτό, ποὺ ἀναζητᾶμε τώρα, δὲν εἶναι μέρος ἀπὸ κάποιαν ἀπλή τέχνη, παρ' ἀπεναντίας πάρα πολὺ ποικιλόμορφη. Πραγματικὰ μέσα σ' αὐτὸ ποὺ εἶπαμε πρωτύτερα

Ἐανοφώντα (Κυνηγ. 13) «οἱ μὲν γὰρ σοφισταὶ πλουσίους καὶ νέους θηρῶνται». Στὸ πλατωνικὸ «Συμπόσια» (203d) ὁ ἔρωτας χαρακτηρίζεται ὄς «θηροειτῆς δεινός... γόης καὶ φαρμακός καὶ σοφιστής».

ται, μὴ τοῦτο, δ νῦν αὐτὸ ἡμεῖς φάμεν, ἀλλ' ἕτερον εἶναι
τι γένος.

ΘΕΑΙ. Πῆ δὴ;

ΞΕ. Τὸ τῆς κτητικῆς τέχνης διπλοῦν ἦν εἶδος που, τὸ
μὲν θηρευτικὸν μέρος ἔχον, τὸ δὲ ἀλλακτικόν.

ΘΕΑΙ. Ἦν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Τῆς τοίνυν ἀλλακτικῆς δύο εἶδη λέγωμεν, τὸ μὲν
δωρητικόν, τὸ δὲ ἕτερον ἀγοραστικόν;

ΘΕΑΙ. Εἰρήσθω.

ΞΕ. Καὶ μὴν αὖ φήσομεν ἀγοραστικὴν διχῆ τέμνεσθαι.

ΘΕΑΙ. Πῆ;

ΞΕ. Τὴν μὲν τῶν αὐτουργῶν αὐτοπωλικὴν διαιρούμε-
νοι, τὴν δὲ τὰ ἀλλότρια ἔργα μεταβαλλομένην μεταβλητικὴν.

ΘΕΑΙ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Τί δέ; Τῆς μεταβλητικῆς οὐχ ἢ μὲν κατὰ πόλιν
ἀλλαγὴ, σχεδὸν αὐτῆς ἡμῖσι μέρος ὄν, καπηλικὴ προσαγο-
ρεύεται;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Τὸ δέ γε ἐξ ἄλλης εἰς ἄλλην πόλιν διαλλαττόμενον
ὦνῆ καὶ πράσει ἐμπορικὴ;

ΘΕΑΙ. Τί δ' οὖ;

ΞΕ. Τῆς δ' ἐμπορικῆς ἄρ' οὐκ ἠορθήμεθα ὅτι τὸ
μὲν | ὄσους τὸ σῶμα τρέφεται καὶ χρῆται, τὸ δὲ ὄσους ἢ
ψυχὴ πωλοῦν διὰ νομίσματος ἀλλάττεται;

ΘΕΑΙ. Πῶς τοῦτο λέγεις;

ΞΕ. Τὸ περὶ τὴν ψυχὴν ἴσως ἀγνοοῦμεν, ἐπεὶ τό γε
ἕτερόν που ξυνίεμεν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. | Μουσικὴν τε τοίνυν ξυνάπασαν λέγωμεν, ἐκ πό-
λεως ἐκάστοτε εἰς πόλιν ἐνθεν μὲν ὦνηθεῖσαν, ἐτέρωσσε δὲ

24. Οἱ λέξεις «αὐτοπωλική» καὶ «αὐτοπώλης» εἶναι πλασμένες ἀπὸ τὸν Πλάτωνα καὶ βρίσκονται μόνο στὸ «Σοφιστή». Ἡ δευτέρη βρίσκαται καὶ στὴν «Πολιτικὴ» (260c) «ἢ τῶν καπηλῶν τέχνη τῆς τῶν αὐτοπωλῶν διώριστα τέχνης». Σημαίνει ἐκεῖνον, ποὺ ἐμπορεύεται,

σὰ νὰ παρουσιάζεται, πὼς δὲν εἶν' ἔτσι, ὅπως ἔμεις τώρα δὲ τ' ὀρίσαμ' αὐτὸ τὸ γένος, παρὰ κάτι διαφορετικὸ.

ΘΕΑΙ. Σὰν τί;

ΕΕ. Θαρρῶ πὼς τῆς ἀποχτητικῆς τέχνης τὰ εἶδη τὰ βρήκαμε δυό, ἓνα τὸ κυνηγετικὸ καὶ τ' ἄλλο τὸ συναλλαχτικὸ.

ΘΕΑΙ. Ναί! Ἔτσι εἶτανε.

ΕΕ. Θέλεις λοιπὸν νὰ ποῦμε πὼς καὶ ἡ συναλλαχτικὴ ἔχει δυὸ εἶδη, τὸ ἕνα τὸ χαριστικὸ καὶ τ' ἄλλο τὸ ἀγοραστικὸ;

ΘΕΑΙ. Ἄς τὸ ποῦμε.

ΕΕ. Μὰ πάλι βέβαια θὰ ποῦμε, πὼς ἡ ἀγοραστικὴ χωρίζεται σὲ δυό.

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΕΕ. Νά! Θὰ ξεχωρίσουμε τὴν ἐπαγγελματοβιοτεχνικὴν²⁴, γιὰ ὄσους πουλᾶν, ὅσα φτιάχνουν οἱ ἴδιοι, καὶ τὴ μεταπουλητικὴν, ποὺ ἀνταλλάζει, ὅσα παράγουν ἄλλοι.

ΘΕΑΙ. Σωστά.

ΕΕ. Γιὰ κοίτα τώρα. Ἐκτὸς τῆς μεταπουλητικῆς τὸ μισὸ σχεδὸν μέρος, ποὺ μεταπουλᾶει πράγματα, μέσα στὴν ἴδια πολιτεία, δὲν τ' ὀνομάζουμε λιανοπουλική;

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΕΕ. Καὶ τ' ἄλλο μισό, ποὺ κάνει συναλλαγὰς ἀπὸ πολιτεία σὲ πολιτεία, ἀγοράζοντας καὶ πουλώντας, δὲν τ' ὀνομάζουμε τέχνη ἐμπορικὴ;

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐμπορικὴν δὲν παρατηροῦμε ἄραγες, πὼς τὸ ἓνα μέρος ἀνταλλάζει μὲ χρῆμα πουλώντας ὅσα θρέφουν κι ὅσα χρειάζεται τὸ σῶμα καὶ τ' ἄλλο μέρος, ὅσα ἡ ψυχὴ;²⁵

ΘΕΑΙ. Πῶς τὸ ἐννοεῖς αὐτό;

ΕΕ. Ἴσως δὲ νιώθουμε τὸ μέρος, ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν ψυχὴ. Γιατὶ τ' ἄλλο βέβαια τὸ καταλαβαίνουμε.

ΘΕΑΙ. Φυσικά.

ΕΕ. Ἄς ποῦμε λοιπὸν, πὼς ἡ μουσικὴ γενικά, ποὺ κάθε τόσο ἄλλοῦ ἀγοράζεται κι ἄλλοῦ φέρνεται καὶ πουλιέ-

ὅσα φτιάχνει ὁ ἴδιος. Ἐναντιοῦχο στὴ νέα ἐλληνικὴ νομίζουμε, πὼς εἶναι τὸ ἐπαγγελματοβιοτεχνικόν.

25. Γιὰ τὴν διάκριση αὐτὴ τῆς ἐμπορικῆς πρὸς τὸ «Γοργία» (517d - 518a).

ἀγομένην καὶ πιπρασκομένην, καὶ γραφικὴν καὶ θαυμασι-
ποικλὴν καὶ πολλὰ ἔτερα τῆς ψυχῆς, τὰ μὲν παραμυθίας,
τὰ δὲ καὶ σπουδῆς χάριν ἀχθάντα καὶ πωλούμενα, τὸν
ἀγοντα καὶ πωλοῦντα μηδὲν ἦτιον τῆς τῶν σιτίων καὶ πο-
τῶν πρᾶσεως ἔμπορον δοθῶς ἂν λεγόμενον παρασχεῖν.

ΘΕΑΙ. Ἀληθέστατα λέγεις.

Β ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ τὸν | μαθήματα ξυκωνούμενον πόλιν
τε ἐκ πόλεως νομίματος ἀμείβοντα ταῦτὸν προσερεῖς
ὄνομα;

ΘΕΑΙ. Σφόδρα γε.

ΧΙ, ΞΕ. Τῆς δὴ ψυχευπορικῆς ταύτης ἀρ' οὐ τὸ μὲν
ἐπιδεικτικὴ δικαιότατα λέγοιτ' ἂν, τὸ δὲ γελοῖον μὲν οὐχ
ἦτιον τοῦ πρόσθεν, ὅμως δὲ μαθημάτων οὔσαν προᾶσιν
αὐτὴν ἀδελφῶ τινι τῆς πράξεως ὄνόματι προσειπεῖν ἀνάγκη;

ΘΕΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ταύτης τοίνυν τῆς μαθηματοπωλικῆς τὸ μὲν περὶ
C τὰ | τῶν ἄλλων τεχνῶν μαθήματα εἶερω, τὸ δὲ περὶ τὸ τῆς
ἀρετῆς ἄλλω προσρητέον.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὗ;

ΞΕ. Τεχνοπωλικὸν μὲν τό γε περὶ τᾶλλα ἂν ἀρμότιοι·
τὸ δὲ περὶ ταῦτα σὺ προθυμήθητι λέγειν ὄνομα.

ΘΕΑΙ. Καὶ τί τις ἂν ἄλλο ὄνομα εἰπὼν οὐκ ἂν πλημ-
μελοίη πλήν τὸ νῦν ζητούμενον αὐτὸ εἶναι τὸ σοφιστικὸν
γένος;

ΞΕ. Οὐδὲν ἄλλο. Ἴθι νῦν συναγάγωμεν αὐτὸ λέγοντες,
D ὡς ἰὸ κτητικῆς, μεταβλητικῆς, ἀγοραστικῆς, | ἔμπορικῆς,
ψυχευπορικῆς περὶ λόγους καὶ μαθήματα, ἀρετῆς πωλητι-
κὸν δεύτερον ἀνεφάνη σοφιστικῆ.

26. Πρβλ. τὸν «Πρωταγόρα» (313d). «Οὕτω δὲ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἄσι ἐπιθυμοῦντι ἐπαινοῦσι μὲν πάντα ἃ πωλοῦσι, τάχα δ' ἂν τινες, ὡς ἄριστε, καὶ ταύτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅ,τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχὴν», καὶ τὴν «Πολιτεία» (527c), ὅπου οἱ φύλακες πρέπει νὰ διδάχτοῦν τῇ λογιστικῇ, δηλαδὴ τὴν ἀριθμητικῇ, «οὐκ ὦνῆς οὐδὲ πρᾶσεως χάριν ὡς ἔμπορους ἢ καπήλους μελετῶντας, ἀλλ' ἕνεκα πολέμου».

ται ἀπὸ πολιτεία σὲ πολιτεία καὶ ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ταχυδαχτυλουργία κι ἄλλα πολλὰ ποὺ φέρνονται καὶ πουλιῶνται γιὰ χάρη τῆς ψυχῆς, ἄλλα γιὰ διασκέδαση κι ἄλλα γιὰ σπουδὴ, ὅλ' αὐτὰ πολὺ πρεπούμενα θά 'διναν σὲ κείνον, ποὺ τὰ φέρνει καὶ τὰ πουλάει τ' ὄνομα τοῦ ἐμπορίου, ὅχι λιγότερο ἀπὸ τὸ νὰ πουλάει κανεὶς τρόφιμα καὶ πιοτὰ.

ΘΕΑΙ. Ἀληθινότατα μιλάς.

ΕΕ. Καὶ κείνονε λοιπόν, ποὺ πουλάει μαθήματα καὶ γυρίζει ἀπὸ πόλη σὲ πόλη καὶ τ' ἀνταλλάζει μὲ χρήμα; Θά τὸν ὀνομάσεις μὲ τὸ ἴδιο τ' ὄνομα;*

ΘΕΑΙ. Βεβαίότατα.

ΧΙ. ΕΕ. Ἀπὸ τὴν ψυχεμπορικὴ πάλι τούτη τό 'να μέρος δὲ θά μπορούσῃμ' ἄραγε μ' ὄλο μας τὸ δίκιο νὰ τ' ὀνομάσουμε τέχνη ἐπιδειχτικὴ; Καὶ τ' ἄλλο μέρος, ὅχι λιγότερο γελοῖο ἀπὸ τὸ προηγούμενο, δὲν εἴμαστε ἀναγκασμένοι σὰν ἐμπόριο ἀπὸ μαθήματα, ποὺ εἶναι, νὰ τ' ὀνομάσουμε μὲ κάποιον ὄνομα κάπως συγγενικὸ μὲ τούτη τὴν πράξη;

ΘΕΑΙ. Καὶ βέβαια.

ΕΕ. Ἀπ' αὐτὴ λοιπόν τὴ μαθηματοπουλητικὴ τὸ μέρος, ποὺ πουλάει μαθήματα σχετικὰ μὲ τίς ἄλλες τέχνες πρέπει νὰ τὸ βαφτίσουμε μ' ἄλλ' ὄνομα καὶ τὸ μέρος ποὺ πουλάει τὸ μάθημα τῆς ἀρετῆς μ' ἄλλο.

ΘΕΑΙ. Πῶς ὅχι;

ΕΕ. Γιὰ τὸ ἐμπόριο τὸ σχετικὸ μὲ τίς ἄλλες τέχνες θά ταίριαζε σίγουρα τ' ὄνομα τεχνοπουλητικὴ. Γιὰ τοῦτ' ὁμῶς τὸ σχετικὸ μὲ τὸ μάθημα τῆς ἀρετῆς, γιὰ προσπάθησε νὰ βρεῖς ἐσὺ τ' ὄνομα;

ΘΕΑΙ. Καὶ ποῖο λέγοντας ἄλλο κανεὶς ὄνομα δὲ θά 'κανε λάθος, παρὰ πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ σοφιστικὸ γένος, ποὺ ἀναζητᾶμε δὲ τώρα;

ΕΕ. Κανέν' ἄλλο. Ἐμπρὸς τώρα λοιπόν, ὡς τὰ συγκεφαλαιώσουμε σ' ἓναν ὀρισμὸ λέγοντας, πῶς τὴ δεύτερη τούτη φορὰ μᾶς φανερώθηκεν ἡ σοφιστικὴ νὰ 'ναι τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπὸ τὴν ἀποχτητικὴ, συναλλαχτικὴ, ἀγοραστικὴ, ἐμπορικὴ, ψυχεμπορικὴ τέχνη, ποὺ πουλάει λόγους καὶ μαθήματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀρετὴ.

τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ραστφνῆς τε μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν».

ΘΕΑΙ. Μάλα γε.

ΞΕ. Τρίτον δέ γ' οἶμαί σε, κἄν εἴ τις αὐτοῦ καθιδρυμένος ἐν πόλει, τὰ μὲν ὠνούμενος, τὰ δὲ καὶ τεκταινόμενος αὐτὸς μαθήματα περὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ πωλῶν ἐκ τούτου τὸ ζῆν προὔτάξαιτο, καλεῖν οὐδὲν ἄλλο πλὴν δπερ νῦν δῆ.

ΘΕΑΙ. Τί δ' οὐ μέλλω;

ΞΕ. Καὶ τὸ κτητικῆς ἄρα μεταβλητικόν, ἀγορασιεκόν, | καπηλικόν εἴτε αὐτοπωλικόν, ἀμφοτέρως, διπερ ἂν ἦ περὶ τὰ τοιαῦτα μαθηματοπωλικόν γένος, ἀεὶ σὺ προσερεῖς, ὡς φαίνει, σοφιστικόν.

ΘΕΑΙ. Ἀνάγκη τῷ γὰρ λόγῳ δεῖ συνακολουθεῖν.

XII. ΞΕ. Ἐτι δῆ σκοπῶμεν, εἴ τινι τοιῷδε προσέοικεν ἄρα τὸ νῦν μεταδιωκόμενον γένος.

225 | ΘΕΑΙ. Ποίῳ δῆ;

ΞΕ. Τῆς κτητικῆς ἀγωνιστικῆ τι μέρος ἡμῖν ἦν.

ΘΕΑΙ. Ἦν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Οὐκ ἀπὸ τρόπου τοίνυν ἐστὶ διαιρεῖν αὐτὴν δίχα.

ΘΕΑΙ. Καθ' ὅποια λέγε.

ΞΕ. Τὸ μὲν ἀμιλλητικόν αὐτῆς τιθέντας, τὸ δὲ μαχητικόν.

ΘΕΑΙ. Ἔστιν.

ΞΕ. Τῆς τοίνυν μαχητικῆς τῷ μὲν σώματι πρὸς σώματα γιγνομένῳ σχεδὸν εἶκος καὶ πρέπον ὄνομα λέγειν τι τοιοῦτον τιθεμένους οἶον βιαστικόν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Τῷ δὲ λόγοις πρὸς λόγους τί τις, ὦ Θεαίτητε, | ἄλλο εἶπη πλὴν | ἀμφισβητικόν;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΘΕΑΙ. Πολύ σωστά.

ΞΕ. "Ας ξανακοιτάξουμε δμως τὸ ζήτημα κι ἀπὸ μιὰ τρίτην ἄποψη. "Αν κάποιος μένει ἐγκαταστημένος μέσα σὲ μιὰ πολιτεία καὶ κερδίζει τὴ ζωὴ του πότε ἀγοράζοντας καὶ πότε ὁ ἴδιος μαστορεύοντας μαθήματα σχετικά μὲ τὸ ἴδιο τοῦτο θέμα καὶ πουλώντας τα, θαρρῶ, πῶς δὲ θὰ τοῦ "δινες κανέν" ἄλλ' ὄνομα ἐχτός ἀπ' αὐτό, ποῦ τοῦ δώσαμε τώρα δά.

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς δὲ θὰ τοῦ τό "δινα;

ΞΕ. "Ὅστε καὶ τὸ μέρος αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀποχτητικὴ τέχνη, τὸ συναλλαχτικὸ, τὸ ἀγοραστικὸ, εἴτε μεταπωλητικὸ, εἴτε ἐπαγγελματοβιοτεχνικὸ, ἀδιάφορο, γενικὰ κάθε εἶδος τέχνης, ποῦ πουλάει μαθήματα σχετικά μὲ τὴν ἀρετὴ, πάντα ἐσὺ θὰ τ' ὀνομάσεις, καθὼς εἶναι φανερό, σοφιστικὴ.

ΘΕΑΙ. Ἀναγκαστικά. Πρέπει νὰ εἴμαστε σύμφωνοι μὲ τὰ πορίσματα τῆς ἐρευνάς μας.

XII. Πέμπτος ὀρισμὸς τοῦ σοφιστῆ.

ΞΕ. "Ας κοιτάξομε" δμως παραπέρα μὴν τυχόν τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ κυνηγᾶμε, μοιάζει καὶ μὲ κάτι σὰν τοῦτο δῶ.

ΘΕΑΙ. Σὰν ποῖό;

ΞΕ. Νά! Θυμασαι, ποῦ "χαμε βρεῖ, πῶς κάποιο μέρος ἀπὸ τὴν ἀποχτητικὴ τέχνη εἶταν ἢ ἀγωνιστικὴ.

ΘΕΑΙ. Βέβαια κι εἶταν.

ΞΕ. Δὲ θὰ 'τανε λοιπὸν ἄτοπο νὰ τὴ διαιρέσουμε κι αὐτὴ σὲ δύο.

ΘΕΑΙ. Σὲ ποιά δύο; Γιά λέγε!

ΞΕ. Νὰ ξεχωρίσουμε γιὰ ἓνα μέρος τῆς τὸ συναγωνιστικὸ καὶ γι' ἄλλο μέρος τῆς τὸ μαχητικὸ.

ΘΕΑΙ. Μποροῦμε.

ΞΕ. Ἀπὸ τὴ μαχητικὴ λοιπὸν σ' ἐκείνη τὴν πάλῃ, ποῦ γίνεται συγκρούοντας σῶμα μὲ σῶματα, εὐλογο καὶ ταιριαχτὸ θὰ 'τανε νὰ τῆς δώσομε' ἓνα ὄνομα σὰν κάτι τέτιο, λογουχάρη καταπαλαιστικὴ.

ΘΕΑΙ. Σωστά.

ΞΕ. Καὶ κεῖνο πάλῃ τὸ εἶδος, ὅπου γίνεται ἀγῶνας λόγῳ μὲ λόγῳ, πῶς ἀλλιῶς νὰ τ' ὀνομάσουμε, Θεαίτητε, παρὰ λογομαχητικὴ;

ΘΕΑΙ. Σύμφωνοι.

ΞΕ. Τὸ δέ γε περὶ τὰς ἀμφισβητήσεις θετέον διτιτὸν.

ΘΕΑΙ. Πῆ;

ΞΕ. Καθ' ὅσον μὲν γὰρ γίνεται μήκεσί τε πρὸς ἐναντία, μήκη λόγων καὶ περὶ τὰ δίκαια καὶ ἄδικα δημοσίᾳ, δικανικόν.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Τὸ δ' ἐν ἰδίοις αὖ καὶ κατακεκερματισμένον ἐρωτήσεις πρὸς ἀποκρίσεις μῶν εἰθίσμεθα καλεῖν ἄλλο πλὴν ἀντιλογικόν;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΞΕ. Τοῦ δὲ ἀντιλογικοῦ τὸ μὲν ὅσον περὶ τὰ ξυμβόλαια ἀμφισβητεῖται μὲν, εἰκῆ δὲ καὶ ἀτέχνως περὶ αὐτὸ πράττεται, τοῦτο θετέον μὲν εἶδος, ἐπεὶ περὶ αὐτὸ διέγνωκεν ὡς ἕτερον ὄν ὁ λόγος, ἀτὰρ ἐπωνυμίας οὐθ' ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν ἔτυχεν οὔτε νῦν ὑφ' ἡμῶν τυχεῖν ἄξιον.

ΘΕΑΙ. Ἐληθῆ' κατὰ σμικρὰ γὰρ λίαν καὶ παντοδαπὰ διήρηται.

ΞΕ. Τὸ δέ γε ἐντεχνον, καὶ περὶ δικαίων αὐτῶν καὶ ἀδίκων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅλως ἀμφισβητοῦν, ἄρ' οὐκ ἐριστικόν αὖ λέγειν εἰθίσμεθα;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τοῦ μὲν ἐριστικοῦ τὸ μὲν χρηματοφορικόν, τὸ δὲ χρηματιστικόν ὄν τυγχάνει.

ΘΕΑΙ. Παντάπασι γε.

ΞΕ. Τὴν ἐπωνυμίαν τοίνυν, ἣν ἐκάτερον δεῖ καλεῖν αὐτῶν, πειραθῶμεν εἰπεῖν.

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν χρή.

ΞΕ. Δοκῶ μὲν τό γε δι' ἡδονῆν τῆς περὶ ταῦτα διατριβῆς ἀμελὲς τῶν οἰκείων γιγνόμενον, περὶ δὲ τὴν λέξιν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀκούοντων οὐ μεθ' ἡδονῆς ἀκουόμενον καλεῖσθαι κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν οὐχ ἕτερον ἀδολεσχικοῦ.

27. Τί ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Πλάτωνας μὲ τὸ «ἀδολεσχικόν» γένος, ὅπως τὸ περιγράφει; Ἄν τὸ συνδυάσουμε τὸ μέρος ἐτοῦτο ἐδῶ μὲ ἄλλα πλατωνικά χωρία θὰ ἰδοῦμε, πῶς ἐννοεῖ τὴ διαλεχτικὴν ἀναζητήση.

ΕΕ. Κι ἡ λογομαχητικὴ πρέπει νὰ χωριστεῖ σὲ δύο.

ΘΕΑΙ. Πῶς;

ΕΕ. Νά! Ὄταν ἡ λογομαχία γίνεται δημόσια γύρω ἀπὸ τὸ δίκιο καὶ τὸ ἄδικο κι ἀπαντοῦν μὲ μακριοὺς λόγους σὲ λόγους μακριοὺς, εἶναι δικηγορικὴ.

ΘΕΑΙ. Ναι.

ΕΕ. Ὄταν πάλ' ἡ λογομαχία γίνεται σὲ ἰδιωτικὲς συνομιλίες καὶ κομματιασμένη σ' ἐρωταπόκρισες, δὲ συνηθίζουμε νὰ τὴν ὀνομάζουμε τέχνη τῆς ἀντιλογίας;

ΘΕΑΙ. Βέβαια.

ΕΕ. Κι ἀπὸ τίς ἀντιλογίες, ὅσες γίνονται γιὰ διαφιλονίκηση γύρω στὰ συμβόλαια, πρόχειρα ὅμως κι ἄτεχνα, πρέπει βέβαια νὰ χωριστοῦν σὰν ἰδιαίτερο εἶδος, ἀφοῦ ἡ λογικὴ ἔρευνα τὸ ξεδιάλυνε, πῶς εἶναι διαφορετικὸ. Ὡστόσο οὔτε οἱ πρὶν ἀπὸ μᾶς τοῦ ὄνομα, οὔτε κι ἐμεῖς ἀξιζει τώρα νὰ τοῦ δώσουμε.

ΘΕΑΙ. Ἀληθινὰ δὲν ἀξιζει, γιατί χωρίζεται σὲ πολλὰ μικρὰ καὶ λογῆς λογῆς ζητήματα.

ΕΕ. Τίς ἐντεχνες ὅμως ἀντιλογίες, ποὺ διαφιλονικιοῦν γενικὰ γιὰ τὸ τί εἶναι τὸ καθαυτοῦ δίκιο κι ἄδικο κι ἄλλα παρόμοια, δὲ συνηθίζουμ' ἄραγες νὰ τίς ὀνομάζουμε τέχνη συζητητικὴ;

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Τούτ' ἡ τέχνη πάλ' ἡ συζητητικὴ ἔχει ἓνα εἶδος χρηματοσκορπιστικὸ κι ἓνα εἶδος χρηματοφόρο.

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστά.

ΕΕ. Ἄς προσπαθήσουμε λοιπὸν νὰ δώσουμε τὸ σωστὸ τοῦ τ' ὄνομα στὸ καθέν' ἀπ' αὐτά.

ΘΕΑΙ. Ἄς προσπαθήσουμε.

ΕΕ. Ἐμένα μοῦ φαίνεται, πῶς ἐκεῖνο τὸ εἶδος, ποὺ ἀπὸ χαρὰ γιὰ τέτιες συνομιλίες κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ παραμελεῖ τὰ ἰδιωτικὰ του συμφέροντα, ὡς πρὸς τὰ λόγια του ὅμως δὲν ἀκούγεται μ' εὐχαρίστηση ἀπὸ τοὺς περισσότερους ἀχροατές, δὲν μπορεῖ κατὰ τὴ γνώμη μου νὰ ὀνομαστεῖ διαφορετικὰ παρὰ φλυαρία".

ποὺ οἱ πολλοὶ δὲν τὴν παρακολουθοῦν εὐχάριστα, γιατί τοὺς φαίνεται κάτι ἀχρηστο γιὰ τὴ ζωὴ. Πρὸβλ. «Κρατύλο» (401b) «κινδυνεύουσιν γοῦν, ὡγαθὲ Ἑρμύγενες, οἱ πρῶτοι τὰ ὀνόματα τιθέμενοι οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ μετρωρολόγοι καὶ ἀδολέσχοι τινές». «Πολιτεία» (488e) «τοιούτων δὴ περὶ τὰς ναῦς γιγνομένων τὸν ὡς ἀληθῶς κυβερνητι-

ΘΕΑΙ. Λέγεται γὰρ οὖν οὕτω πως.

Ε ΕΕ. Τούτου τοίνυν | τοῦναντίον, ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἐρίδων χρηματιζόμενον, ἐν τῷ μέρει σὺ πειρῶ νῦν εἰπεῖν.

ΘΕΑΙ. Καὶ τί τις ἂν αὐτῶν εἰπὼν ἕτερον οὐκ ἐξαμάροτο πλήν · οὐ τὸν θαυμαστόν πάλιν ἐκεῖνον ἤκειν αὐτῶν νῦν τέταρτον τὸν μεταδιωκόμενον ὑφ' ἡμῶν σοφιστήν ;

226 ΕΕ. Οὐδὲν ἄλλ' ἢ τὸ | χρηματιστικὸν γένος, ὡς εἰκεν, ἐριστικῆς ὄν τέχνης, τῆς ἀντιλογικῆς, τῆς ἀμφισβητικῆς, τῆς μαχητικῆς, τῆς ἀγωνιστικῆς, τῆς κτητικῆς ἔστιν, ὡς ὁ λόγος αὐτῶν μεμήνηκε νῦν, ὁ σοφιστής.

ΘΕΑΙ. Κομιδῆ μὲν οὖν.

XIII. ΕΕ. Ὅρθως οὖν ὡς ἀληθῆ λέγεται τὸ ποικίλον εἶναι τοῦτο τὸ θηρίον καὶ τὸ λεγόμενον οὐ τῇ ἑτέρῃ ληπτόν ;

ΘΕΑΙ. Οὐκοῦν ἀμφοῖν χρή.

ΕΕ. Χρή γὰρ οὖν, καὶ κατὰ δύναμιν γε οὕτω ποιητέον, Β τοιόνδε τι | μεταθέοντας ἴχνος αὐτοῦ. Καὶ μοι λέγε· τῶν οἰκεικῶν ὀνομάτων καλοῦμεν ἅττα πού ;

ΘΕΑΙ. Καὶ πολλά· ἅττα ποῖα δὴ τῶν πολλῶν πυρῦθαι ;

ΕΕ. Τὰ τοιάδε, οἷον διηθεῖν τε λέγομεν καὶ διαιτῶν καὶ βράττειν καὶ διακρίνειν.

ΘΕΑΙ. Τί μήν ;

ΕΕ. Καὶ πρὸς γε τούτοις ἐτι ξάλνειν, κατάγειν, κερκίζειν, καὶ μυρία ἐν ταῖς τέχναις ἄλλα τοιαῦτα ἐνόητα ἐπιστάμεθα. Ἡ γάρ ;

ΘΕΑΙ. Τὸ ποῖον αὐτῶν πέρι βουληθεὶς δηλῶσαι | C παραδείγματα προθεῖς ταῦτα κατὰ πάντων ἤρου ;

κὸν οὐχ ἤγει ἂν τῷ ὄντι μεταωροσκόπον τε καὶ ἀδολέσχην καὶ ἀχρηστόν σοφιστὴν καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς οὕτω κατασκευασμέναις ναυσίπλωτῆρων, «Φαῖδρο» (269e) «πᾶσαι ὅσαι μεγάλαι τῶν τεχνῶν προσδίδονται ἀδολεσχίας καὶ μεταωρολογίας φύσεως πέρι. Τὸ γὰρ ὑψηλόνοον καὶ τοῦτο καὶ πάντη τελευσιουργὸν εἰκεν ἐντεῦθεν ποθεὶν εἰσείναι» καὶ «Παρμενίδη» (135d) «ἐλκυσσον δὲ σαυτὸν καὶ γύμνασαι μᾶλλον διὰ τῆς δοκούσης ἀχρηστοῦ εἶναι καὶ καλουμένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀδολεσχίας, ἕως ἕτι νέος εἶ· εἰ δὲ μή, σὲ διαφεύξεται ἡ ἀλήθεια».

28. Ὑπάρχει κάποια σύγχυση στὴν ἀρίθμηση τῶν ὀνομάτων τοῦ

ΘΕΑΙ. Πραγματικά, έτσι δά τὸ λένε.

ΞΕ. Ἦντίθετο λοιπὸν εἶδος ἀπ' αὐτό, ἐκεῖνο δηλαδὴ ποὺ κερδίζει χρήματ' ἀπὸ τὶς ἰδιωτικὰς συζητήσεις προσπάθησε τώρα νὰ τ' ὀνομάσεις ἐσὺ μὲ τὴ σειρά σου.

ΘΕΑΙ. Καὶ τί ἄλλο θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πεῖ χωρὶς νὰ κάνει λάθος, παρὰ πὼς νὰ τονε ποὺ μᾶς παρουσιάστηκε τώρα δά πάλι γιὰ τέταρτη φορά²⁵ μπροστά μας, ὁ ἀξιοθάμαστος ἐκεῖνος ὁ σοφιστής, ποὺ τὸν κυνηγάμ' ἐμεῖς κατὰ πόδι ;

ΞΕ. Τίποτ' ἄλλο λοιπὸν, φίλε μου, δὲν εἶναι καθὼς φαίνεται, ὁ σοφιστής, παρὰ τὸ χρηματοφόρο εἶδος τῆς συζητητικῆς, τῆς ἀντιλογικῆς τῆς λογομαχητικῆς, τῆς μαχητικῆς, τῆς ἀγωνιστικῆς, τῆς ἀποχτητικῆς τέχνης, καθὼς μᾶς ἔδειξε πάλι ὁ τωρινὸς ὀρισμός.

ΘΕΑΙ. Ἐσφαλῶς !

XIII. Νέα διχοτομία. Τὰ εἶδη τοῦ καθαρμοῦ.

ΞΕ. Βλέπεις λοιπὸν, πὼς εἶν' ἀλήθεια κεῖνο ποὺ λένε, πὼς ἐτοῦτο δηλαδὴ τὸ θεριὸ εἶναι πολύμορφο καὶ, κατὰ ποὺ λέει ὁ λόγος, «μὲ τὸ ἓνα χέρι δὲν πιάνεται».

ΘΕΑΙ. Ἐνάγκη πᾶσα λοιπὸν νὰ τὸ πιάσουμε καὶ μὲ τὰ δύο.

ΞΕ. Ἐνάγκη βέβαια ! Ὅσο μπορούμε πρέπει νὰ τὸ κάνομ' αὐτό, τρέχοντας τὸ κατόπι του πάνω σὲ τοῦτα δῶ τὰ χνάρια του. Γιὰ λέγε μου, σὲ παρακαλῶ, δὲν ἔχουμε μερικὰς ὀνομασίαις γιὰ σπιτικὰς δουλειὰς ;

ΘΕΑΙ. Πολλὰς ! Μὰ γιὰ ποιὰς ρωτᾶς ἀπὸ τὶς πολλὰς ;

ΞΕ. Νά ! Γιὰ τοῦτα λογουχάρη, ποὺ λέμε, σουρώνω, κοσκινίζω, λιχνίζω, ξεδιαλέγω.

ΘΕΑΙ. Ἐ ! Λοιπὸν ;

ΞΕ. Κι ἐχτὸς ἀπ' αὐτὰ λέμε ἀκόμη ξαίνω, γνέθω, ὄφαινω καὶ χίλιες ἄλλες τέτοιαις ὀνομασίαις ξέρουμε, πὼς ὑπάρχουνε στὶς τέχνες. Δὲν εἶν' ἔτσι ;

ΘΕΑΙ. Καὶ τί θέλεις νὰ πεῖς γιὰ ὅλα τὰ τέτεια καὶ ρωτᾶς παίρνοντας τὰ παραπάνω γιὰ παράδειγμα ;

σοφιστῆ. Ἐδῶ ρητὰ λέει, πὼς πρόκειται γιὰ τὸν τέταρτον ὀρισμό, ὡστόσο παρακάτω (231d/e), ποὺ γίνεται ἡ ἀνακεφαλαίωση τῶν ὀρισμῶν, λέει «πέμπτην δ' ἐγὼ πειράσομαι μνημονεύειν τῆς γὰρ ἀγωνιστικῆς περὶ λόγους ἦν τις ἀθλητῆς, τὴν ὀριστικὴν τέχνην ἀφωρισμένους», ἀκολουθώντας κι ἐμεῖς τὴν ἀνακεφαλαίωση παίρνουμε γιὰ πέμπτο τοῦτο τὸν ὀρισμό.

ΞΕ. Διαιρετικά που τὰ λεχθέντα εἶρηται ξύμπαντα.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΞΕ. Κατὰ τὸν ἐμὸν τοίνυν λόγον ὡς περὶ ταῦτα μίαν οὔσαν ἐν ἅπασι τέχνῃν ἐνὸς ὀνόματος ἀξιόσομεν αὐτήν.

ΘΕΑΙ. Τίνα προσειπόντες;

ΞΕ. Διακριτικήν.

ΘΕΑΙ. Ἔστω.

ΞΕ. Σκόπει δὴ ταύτης αὐτῆς δύο ἂν πῃ δυνάμεθα κατιδεῖν εἶδη.

ΘΕΑΙ. Ταχέϊαν ὡς ἐμοὶ σκέψιν ἐπιτάτεις.

ΞΕ. Καὶ | μὴν ἐν γε ταῖς εἰρημέναις διακρίσει τὸ μὲν χεῖρον ἀπὸ βέλτιονος ἀποχωρίζειν ἦν, τὸ δὲ ὁμοιον ἀφ' ὁμοίου.

ΘΕΑΙ. Σχεδὸν οὕτω νῦν λεχθέν φαίνεται.

ΞΕ. Τῆς μὲν τοίνυν ὄνομα οὐκ ἔχω λεγόμενον· τῆς δὲ καταλείπουσης μὲν τὸ βέλτιον διακρίσεως, τὸ δὲ χεῖρον ἀποβαλλούσης ἔχω.

ΘΕΑΙ. Λέγε τί.

ΞΕ. Πᾶσα ἡ τοιαύτη διάκρισις, ὡς ἐγὼ ξυνηνοῶ, λέγεται παρὰ πάντων καθαρμός τις.

ΘΕΑΙ. Λέγεται γὰρ οὖν.

ΞΕ. | Οὐκοῦν τό γε καθαρτικὸν εἶδος αὐτῆς διπλοῦν ὂν πᾶς ἂν ἴδοι;

ΘΕΑΙ. Ναί, κατὰ σχολήν γε ἴσως· οὐ μὴν ἔγωγε καθοροῶ νῦν.

XIV. ΞΕ. Καὶ μὴν τὰ περὶ τὰ σώματα πολλὰ εἶδη καθάρσεων ἐνὶ περιλαβεῖν ὀνόματι προσήκει.

ΘΕΑΙ. Ποῖα καὶ τίνα;

ΞΕ. Τὰ τε τῶν ζώων, ὅσα ἐντὸς σωμάτων ὑπὸ γυμναστικῆς λατρικῆς τε ὁρθῶς διακρινόμενα | καθαίρειται καὶ περὶ τὰκτός, εἰπεῖν μὲν φαῦλα, ὅσα βαλανευτικῆ παρέχεται καὶ τῶν ἀψύχων σωμάτων, ὧν γναφευτικῆ καὶ ξύμ-

ΕΕ. Μοῦ φαίνεται, πῶς δλα, ἧσα εἶπαμε, σημαίνουνε κάποιο ξεχώρισμα.

ΘΕΑΙ. Ναί.

ΕΕ. Τὸ συμπέρασμα μου λοιπὸν εἶναι, πῶς ἐπειδὴ μέσα σ' ἄλ' αὐτὰ βρίσκεται μιὰ τέχνη, ἕνα πρέπει νὰ τῆς δώσουμ' ὄνομα.

ΘΕΑΙ. Καὶ πῶς θὰ τὴν ποῦμε;

ΕΕ. Ξεχωριστική.

ΘΕΑΙ. Δεχτό.

ΕΕ. Γιὰ κοίταξε λοιπὸν μὴν τάχα μπορούμε καὶ σ' αὐτὴ νὰ βροῦμε δυὸ εἶδη;

ΘΕΑΙ. Πολὺ γρήγορο στοχασμὸς, γιὰ μένα τοῦλάχιστο, ἀπαιτεῖς.

ΕΕ. Κι ὅμως σ' ἄλ' αὐτὰ τὰ ξεχωρίσματα, ποὺ ἀναφέραμε, εἶτανε νὰ χωρίσουμε ἢ τὸ χειρότερο ἀπὸ τὸ καλύτερο ἢ τ' ὁμοιο ἀπ' τ' ὁμοιο.

ΘΕΑΙ. Τώρα ποὺ τό 'πες ἔτσι, σχεδὸν εἶναι φανερό.

ΕΕ. Γιὰ τὸ τελευταῖο λοιπὸν ξεχώρισμα δὲν ξέρω νὰ λένε καμιὰν ὀνομασία, γιὰ τ' ἄλλο ὅμως, ποὺ κρατᾶει τὸ καλύτερο καὶ πετάει τὸ χειρότερο, ξέρω.

ΘΕΑΙ. Γιὰ λέγε! Ποιά;

ΕΕ. Κάθε λογῆς τέτιο ξεχώρισμα, ὅπως ἐγὼ τὸ ἐννοῶ, μοῦ φαίνεται πῶς ἀπ' ὅλους λέγεται καθαρισμός.

ΘΕΑΙ. Ἔτσι λέγεται.

ΕΕ. Κι αὐτὸς πάλι ὁ καθαρισμός, δὲν μπορεί ὁ καθένας νὰ ἴδει, πῶς εἶναι δυὸ λογισμῶ;

ΘΕΑΙ. Ἴσως, ἂν τὸ καλοσυλλογιστεῖ μὲ τὴν ἡσυχία του. Ἐγὼ τοῦλάχιστο δὲν τὸ βλέπω τώρα δά.

XIV καὶ XV. Συνέχεια τῆς ἔρευνας γιὰ τὸν καθαρμό.
Ὁ καθαρμὸς τῆς ψυχῆς.

ΕΕ. Καὶ ὅμως γιὰ ἰδέες! Τὰ πολλὰ τὰ καθαρίσματα, ποὺ ἔχουνε σχέση μὲ τὰ ὕλικά σώματα, σωστὸ εἶναι νὰ τὰ συμπεριλάβουμε σ' ἕνα ὄνομα.

ΘΕΑΙ. Ποιά; Καὶ μὲ ποιό;

ΕΕ. Νά καὶ τὰ καθαρίσματα, ποὺ κάνουνε μέσα στὰ ζωντανὰ σώματα ἢ γυμναστική καὶ ἢ γιατρική μὲ τὰ σωστά ξεχωρίσματά τους κι ὅσα κάνει στὸ ἐξωτερικὸ τῶν σωμάτων ἢ λουτρική, ὅσο πρόστυχα κι ἂν εἶναι τὰ ὀνόματά τους. Καὶ τὰ καθαρίσματα, ποὺ φροντίζει νὰ κάνει στ' ἄψυχα σώματα

πασα κοσμητικὴ τὴν ἐπιμέλειαν παρεχομένη κατὰ σμικρὰ πολλὰ καὶ γελοῖα δοκοῦντα δνόματα ἔσχεν.

ΘΕΑΙ. Μάλα γε.

ΞΕ. Παντάπασι μὲν οὖν, ὦ Θεσίτητε. Ἄλλὰ γὰρ τῆ τῶν λόγων μεθόδῳ σπογγιστικῆς ἢ φαρμακοποσίας οὐδὲν ἦττον οὐδέ τι μᾶλλον τυγχάνει μέλον, εἰ τὸ μὲν σμικρὰ, τὸ δὲ μεγάλα ἡμᾶς ὠφελεῖ καθαῖρον. Τοῦ κτήσασθαι γὰρ
 Β ἔνεκα τοῦν | πασῶν τεχνῶν τὸ ξυγγενές καὶ τὸ μὴ ξυγγενές κατανοεῖν πειρωμένη τιμᾶ πρὸς τοῦτο ἐξ ἴσου πάσας, καὶ θάτερα τῶν ἐτέρων κατὰ τὴν ὁμοιότητα οὐδὲν ἡγεῖται γελοϊότερα, σευνότερον δέ τι τὸν διὰ στρατηγικῆς ἢ φθειριστικῆς δηλοῦντα θηρευτικὴν οὐδὲν νομόμικεν, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ χαυνότερον. Καὶ δὴ καὶ νῦν, ὅπερ ἤρουν, τί προσε-
 ροῦμεν ὄνομα ξυμπάσας δυνάμεις, ὄσαι σῶμα εἴτε ἔμψυχον εἴτε ἄψυχον εἰλήφασιν καθαίρειν, οὐδὲν αὐτῇ διοίσει, ποῖόν
 C τι | λεχθέν εὐπρεπέστατον εἶναι δόξει· μόνον ἔχέτω χωρὶς τῶν τῆς ψυχῆς καθάρσεων πάντα ξυνδῆσαν, ὄσα ἄλλο τι καθαίρει. Τὸν γὰρ περὶ τὴν διάνοιαν καθαρμὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπικεχείρηκεν ἀφορίσασθαι τὰ νῦν, εἰ γε ὄπερ βού-
 λεται μανθάνομεν.

ΘΕΑΙ. Ἄλλὰ μεμάθηκα, καὶ συγχωρῶ δύο μὲν εἶδη καθάρσεως, ἔν δὲ τὸ περὶ τὴν ψυχὴν εἶδος εἶναι, τοῦ περὶ τὸ σῶμα χωρὶς ὄν.

ΞΕ. Πάντων κάλλιστα. Καὶ μοι τὸ μετὰ τοῦτο ἐπάκουε
 D πειρώμενος αὐτὸ | λεχθέν διχῆ τέμνειν.

ΘΕΑΙ. Καθ' ὄποι' ἂν ὕφηγῆ, πειράσομαι σοι συν-
 τέμνειν.

29. Εἰν' ἐξαιρετικὰ πολῦτιμο τὸ χωρίο τοῦτο τοῦ «Σοφιστῆ», ποῦ μᾶς δείχνει τόσο ζωντανὰ τὴν ἐπιστημονικὴν σκέψην ἀπολυτρωμένη ἀπὸ τὴν ἀξιολογικὴν ἐχτίμησιν τῶν πραγμάτων. Καὶ στὸν «Παρμενίδη» (130 c - e), ὄπου ὁ Σωκράτης διστάζει νὰ παραδεχτεῖ, πῶς ὄπάρχουνε ξεχωριστὰ εἶδη γιὰ μερικὰ «γελοῖα» πράματα, ὄπως εἶναι ἢ τρίχα, ἢ λάσπη κτλ., ὁ Παρμενίδης τὸν ἐνθαρρύνει μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Νέος γὰρ εἰ εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐπω σου ἀντεῖληπται φίλο-

ἢ βαφικὴ καὶ οἱ ἄλλες ἐξωραϊστικὲς τέχνες καὶ ποὺ ἔχουνε πολλὰ καὶ διάφορα καὶ κάπως γελοῖα ὄντοματα.

ΘΕΑΙ. Καὶ πολὺ γελοῖα μάλιστα.

ΞΕ. Ἄς ποῦμε ὅπως διόλου γελοῖα, Θεαίτητε. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὁμῶς μέθοδος δὲ δίνει μικρότερῃ ἢ μεγαλύτερῃ σημασίᾳ στὴ σπουγγιστικὴ τέχνη ἢ στὴ φαρμακευτικὴ, ἐπειδὴς ἢ μιὰ καθαρῖζοντάς μας μᾶς δίνει μικρὴν ὠφέλεια καὶ ἢ ἄλλη μεγάλη. Γιατὶ ἐξετάζει ὅλες τὶς τέχνες καὶ προσπαθεῖ νὰ κατανοήσῃ ἂν ἔχουν ἢ δὲν ἔχουνε συγγένεια συναμεταξύ τους, μὲ σκοπὸ νὰ καταχτήσῃ τὴν ἐπιστημονικὴ γνῶση καὶ τὶς ἐξιμάει ὅλες τὸ ἴδιο σχετικὰ μὲ τοῦτο τὸ σκοπὸ καὶ δὲ νομίζει καθόλου, πῶς ἢ μιὰ εἶναι πῶς γελοῖα ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅταν ἐρευνᾷ τὴν ὁμοιότητά τους, οὔτε παίρνει διόλου γιὰ ποιὸ σπουδαῖον ἐκείνονε, ποὺ φέρνει γιὰ παράδειγμα τῆς κυνηγετικῆς τέχνης τὴ στρατηγικὴ ἀπὸ κείνον, ποὺ φέρνει γιὰ παράδειγμα τὴν ψευριστικὴν. Τὸ πολὺ πολὺ τὸν παίρνει γιὰ πῶς φαφλατᾶ⁹⁰.

Καὶ τώρα λοιπόν, σχετικὰ μὲ αὐτὸ ποὺ ρώτησες, δηλαδή μὲ τί ὄνομα θὰ ὀνοματίσαιμ⁹¹ ὅλες τὶς ἐνέργειες, ποὺ ἔχουνε γιὰ ἔργο νὰ καθαρῖζουνε τὸ σῶμα εἴτ' ἐμψυχο εἴτ' ἄψυχο, καθόλου δὲ θὰ τὴν ἐνδιαφέρει, τί ὄνομα θὰ φανεῖ πῶς κομψό. Ἄρκει μόνο τ⁹² ὄνομ⁹³ αὐτὸ νὰ κρατήσῃ δεμένον μαζί, ὅπως ἀπὸ τοὺς καθαρμούς τῆς ψυχῆς, ὅλα ὅσα καθαρῖζουνε ὅ,τιδήποτε ἄλλο. Γιατὶ κείνο, ποὺ ἢ λογικὴ μέθοδος προσπαθεῖ τώρα νὰ ξεχωρίσῃ ἀπ' ὅλα τ⁹⁴ ἄλλα, εἶν⁹⁵ ὁ καθαρμὸς τῆς διάνοιας, ἂν τοῦλάχιστο καταλαβαίνουμε καλὰ κείνο ποὺ θέλει.

ΘΕΑΙ. Μὰ τὸ κατάλαβα καὶ συμφωνῶ, πῶς εἶναι δυὸ λογικῶν καθαρῖσμοι, ἓνα εἶδος σχετικὸ μὲ τὴν ψυχὴν, χωριστὸ ἀπὸ τ⁹⁶ ἄλλο, ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὸ σῶμα.

ΞΕ. Θαυμάσια! Καὶ τώρα πρόσσεξε, σὲ παρακαλῶ, τὰ παρακάτω, καὶ προσπάθησε νὰ χωρίσεις πάλι σὲ δυὸ τοῦτο ποὺ ὄρισάμε.

ΘΕΑΙ. Θὰ προσπαθῆσω νὰ τὸ χωρίσω μαζί σου, πηγαίνοντας ὅπως ἐσὺ μὲ ὁδηγεῖς.

σοφία ὡς εἶτι ἀντιλήπεται κατ' ἐμὴν δόξαν, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ἀτιμάσεις· νῦν δὲ εἶτι πρὸς ἀνθρώπων ἀποβλέψεις δόξας διὰ τὴν ἡλικίαν». Τίποτα δὲν εἶναι μικρὸ, ἀδιάφορο, καὶ ἀξιοκαταφρόνητο γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ὅταν ἢ ἐρευνᾷ του πρόκειται νὰ ἐξυπηρατήσῃ τὴν ἀληθινὴ γνῶση.

XV. **ΞΕ.** Πονηρίαν ἕτερον ἀρετῆς ἐν ψυχῇ λέγομέν τι ;

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΞΕ. Καὶ μὴν καθαρὸς ἦν τὸ λείπειν μὲν θάτερον, ἐκβάλλειν δὲ ὅσον ἂν ἦ πού τι φλαῦρον.

ΘΕΑΙ. Ἦν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Καὶ ψυχῆς ἄρα, καθ' ὅσον ἂν εὐρίσκωμεν κακίας ἀφαίρεσιν τινα, καθαρὸν αὐτὸν λέγοντες ἐν μέλει φθεγγόμεθα.

ΘΕΑΙ. Καὶ μάλα γε.

ΞΕ. Δύο μὲν εἶδη κακίας περὶ ψυχὴν ζητέον.

ΘΕΑΙ. Ποῖα ;

228 **ΞΕ.** Τὸ μὲν οἷον νόσον ἐν σώματι, τὸ δ' οἷον αἰσχος ἐγγιγνόμενον.

ΘΕΑΙ. Οὐκ ἔμαθον.

ΞΕ. Νόσον ἴσως καὶ σιάσιν οὐ ταῦτ' ὀνομάζεις ;

ΘΕΑΙ. Οὐδ' αὖ πρὸς τοῦτο ἔχω τί χρὴ με ἀποκρινασθαι.

ΞΕ. Πότερον ἄλλο τι σιάσιν ἡγούμενος ἢ τὴν τοῦ φύσει συγγενοῦς ἕκ τινος διαφορᾶς διαφθοράν ;

ΘΕΑΙ. Οὐδέν.

ΞΕ. Ἄλλ' αἰσχος ἄλλο τι πλὴν τὸ τῆς ἀμετρίας πανταχοῦ δυσειδὲς ὄν γένος ;

B **ΘΕΑΙ.** | Οὐδαμῶς ἄλλο.

ΞΕ. Τί δέ ; Ἐν ψυχῇ δόξας ἐπιθυμίας καὶ θυμὸν ἡδοναῖς καὶ λόγον λύπαις καὶ πάντα ἀλλήλοις ταῦτα τῶν φλαύρωσ' ἐχόντων οὐκ ἠσθημέθα διαφερόμενα ;

ΘΕΑΙ. Καὶ σφόδρα γε.

ΞΕ. Ευγενῆ γε μὴν ἐξ ἀνάγκης ξύμπαντα γέγονεν.

ΘΕΑΙ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΞΕ. Σιάσιν ἄρα καὶ νόσον τῆς ψυχῆς πονηρίαν λέγοντες ὁρθῶς ἐροῦμεν.

30. Κι ἐδῶ ὁ Πλάτωνας κάνει ἓνα λογοπαίγνιο μὲ τὶς λέξεις «διαφορᾶς διαφθοράν». Ἵπάρχουνε δύο γραφῆς σὲ τοῦτο τὸ χωρίο.

ΧΥ. ΕΕ. Μέσα στην ψυχή δὲ λέμε, πῶς ἢ κακία εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν ἀρετή;

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Ἐπὶ τὴν ἄλλη μεριά εἶχαμε πεί, πῶς καθαρὸς εἶναι νὰ κρατᾶμε τὸ καλὸ καὶ νὰ πετᾶμε ὅ,τι τύχει νὰ ᾖ κακό.

ΘΕΑΙ. Ἔτσι εἶχαμε πεί.

ΕΕ. Ἄν λοιπὸν βρισκόμε πῶς κι ἀπὸ τὴν ψυχή διώχεται μὲ κάποιον τρόπον ἢ κακία, θὰ μιλήσουμε πολὺ σωστά, ἂν τὸ ὀνομάσῃμε αὐτὸ καθαρό.

ΘΕΑΙ. Πολὺ σωστὰ μάλιστα.

ΕΕ. Μὰ ἢ κακία τῆς ψυχῆς εἶναι δυὸ λογισμῶ.

ΘΕΑΙ. Ποιῶ λογισμῶ;

ΕΕ. Νά, τὸ ἓνα εἶδος εἶναι ὅπως σὰ νὰ ποῦμε ἢ ἀρρώστια στὸ σῶμα καὶ τὸ ἄλλο εἶδος ὅπως ἢ ἀσκήμια.

ΘΕΑΙ. Δὲν κατάλαβα.

ΕΕ. Νομίζεις ἴσως πῶς ἢ ἀρρώστια δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα μὲ τὴ διχόνοια;

ΘΕΑΙ. Οὐτε καὶ σ' αὐτὸ δὲν ξέρω, τί ἀπάντηση νὰ σοῦ δώσω.

ΕΕ. Ἔχεις τὴ γνώμη, πῶς ἢ διχόνοια εἶν' ἄλλο πράγμα, παρὰ ἢ συμφορὰ, ποῦ γεννιέτ' ἀπὸ κάποια διαφορὰ, ἀνάμεσα σὲ κείνα ποῦ ἀπὸ φυσικοῦ τους εἶναι συγγενικά;

ΘΕΑΙ. Τίποτ' ἄλλο δὲν εἶναι.

ΕΕ. Κι ἢ ἀσκήμια μὴ θαρρεῖς, πῶς εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἢ ἀσυμμετρία, ποῦ παντοῦ καὶ πάντα εἶναι κακόμορφη;

ΘΕΑΙ. Καθόλου ἄλλο.

ΕΕ. Γιὰ κοίτα λοιπὸν! Μέσα στην ψυχή τῶν κακῶν ἀνθρώπων δὲ βλέπουμε νὰ βρισκονται σὲ διχόνοια ἢ γνώμη μὲ τὴν ἀποθυμιά, ἢ θέληση μὲ τὴν ἀπόλαψη, τὸ λογικὸ μὲ τὴ θλίψη κι ὅλα τοῦτα συναμεταξύ τους;

ΘΕΑΙ. Καὶ μεγάλη μάλιστα.

ΕΕ. Κι ὁμοίως ὅλ' αὐτὰ κατανάγκην ἔχουνε φυσικὴ συγγένεια συναμεταξύ τους.

ΘΕΑΙ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Ἄν ποῦμε λοιπὸν, πῶς ἢ κακία εἶναι διχόνοια κι ἀρρώστια τῆς ψυχῆς, σωστὰ θὰ τὸ ποῦμε.

«διαφθορᾶς διαφορᾶν» καὶ «διαφορᾶς διαφθορᾶν». Προτιμήσαμε τὴ δευτέρη γραφή καὶ προσπαθήσαμε ν' ἀποδώσουμε ὁπωσδήποτε ἐστὶν ἐστὶν μεταφράση τὸ λογοπαίγνιο μὲ τίς λέξεις «συμφορὰ - διαφορὰ».